

Referanse:

Midteng R. 2020. Naturverdier for lokalitet Råbjørn, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2019. NaRIN faktaark. Asplan Viak. (Weblink til alle bildene fra lokaliteten: <https://biofokus.no/narin/?nid=7906>)

Referansedata

Fylke: Akershus
Kommune: Nannestad
H.o.h.: 484-576 moh
Areal: 2235 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2019
Inventør: REM, ERO
Vegetasjonsone: mellomboreal 100%
Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Sammendrag

Råbjørn er et nokså stort område beliggende i mellomboreal sone. 484-576 meter over havet, sentralt nord i Romerriksåsene. Terrenget utgjøres av et småkupert og bølgete «platå» og vannet Råbjørn ligger sentralt i området. Blåbærgranskog er den klart dominerende vegetasjonstypen, men det finnes også stedvis småbregnegranskog og mindre partier med fattig gransumpskog. Enkelte områder har dominans av røsslyng-blokkebær, - eller bærlyng- barblendingsskog hvor furu er dominerende eller viktig treslag. Stedvis i granskogene finnes spredt et begrensa antall gamle furutrær. Naturlig forynget eldre skog i henholdsvis tidlig aldersfase og sen optimalfase dominerer. Herskende trær i slik skog har brysthøydiameter i intervallet 30-50 cm. I kjerneområdene finnes også en del trær i intervallet 60-70 cm, og et fåtall opptil 80 cm.

I de to nordre kjerneområdene finnes grovvokst urskogsner skog med store mengder dødved i alle nedbrytningsstadier. I de andre kjerneområdene med gran er det innslaget av dødved lavere. I kjerneområde tre, er det for Romerriksåsene uvanlig gammel furuskog (egne erfaringer) med innslag av tydelig gamle trær antatt å være opp mot 500 gamle. Utenfor kjerneområdene er innslaget av dødved sparsomt, og skogen har tidligere vært plukkehøg i flere omganger, noe som har redusert innslaget av biologisk gamle trær og dødved. Generelt ansås den eldre granskogen å ha dominans av 100-150 år gamle trær, og helt unntaksvis (helst i kjerneområder) finnes et sparsomt innslag av trær eldre enn 200 år. Av arronderingsmessige grunner, finnes det spredt en del yngre skog i hogstklasse III-I. Den eldste ungsbogen antas være forynget naturlig, noe som i så fall er positivt. Det er avgrenset fem kjerneområder, fire med gammel granskog (2 A-svært viktig og 2 B-viktig) og ett med gammel furuskog (B-viktig). Området har spredte forekomster av nær trua (NT) vedboende sopp og lav. Det er også gjort funn av trua arter. Dette er de sterkt trua (EN) artene lappkjuke og huldrestry.

Området har følgende fire spesielle kvaliteter:

1. Urskogsner skog i nord. Lengst nord finnes uvanlig lite påvirkta granskog i kjerneområde 5, delvis også i KO 4. Ifølge Erlend Rolstad som har besøkt området, er dette en av de minst påvirkta partiene i hele Oslo marka, og hogstspor ble i deler av kjerneområdet ikke sett. Skogen er temmelig produktiv. Urskog og potensiell urskog i mellomboreal sone finnes oftest innerst ved eiendomsskillene mellom de større eiendommene i Nordmarka-Hadeland-Nannestad-Hurdal og særlig hvor fløtingsforholdene har vært «feil» for uttransport over egen eiendom (som feks i Hestekveet i Skotjernfjell NR og Sandbotnli i Gullenhaugen NR). Uansett om det finnes urskog eller ei her, representerer partiet "i det minste" urskogsner skog.
2. Området ligger i en kjernerregion for gammel fuktig granskog, det såkalte lappkjuke-elementet. Dette elementet er fuktig, fattig til intermedier, urskogsner mellomboreal granskog som karakteriseres av en middels artsrik vedsoffunga, med lappkjuke som karakterarten. Elementet er i Norge best utviklet i Nordmarka-Romerriksåsene-søndre deler av Gran kommune. I Råbjørn ble lappkjuke (EN) funnet sør for Råbjørn-vannet. I kjerneområdene 4 og 5 er det strukturmessig også potensial for lappkjuke, og for øvrig også for storporet flammekjuke (CR). Sistnevnte art er for øvrig funnet noen kilometer lenger nord og vest i Skotjernfjellet-Snellingsrøysene NR og Styggdalen NR.
3. Området er en del av en større økologisk korridor med gammel naturskog. Denne lange korridoren er temmelig unik med beliggenhet i de mellomboreale åstraktene på det sentrale Østlandet. Råbjørn er en avgjørende brikke som binder Rudskampen NR økologisk sett sammen med korridoren med kobling til Skotjernfjellet-Snellingsrøysene NR. Til sammen utgjør Råbjørn, Tullebrennhaugen (tilbudt til vern) og de åtte eksisterende reservatene ett av de største naturskogsområde-kompleksene på det sentrale Østlandet nedenfor fjellskogen.
4. Det avgrensna kjerneområdet med gammel furuskog har i regional sammenheng uvanlig gammel furuskog med både stående dødved i flere nedbrytningsstadier og også noe liggende dødved i tillegg til mange biologisk gamle trær. I et fåtall andre skogreservat på Romerriksåsene finnes også eldre furuskog (som i Snellingen), men i praksis er furuskogene der uten eller med mindre dødved.

Råbjørn scorer gjennomgående middels på verdiparametere et område vurderes etter. Som i praksis alle andre verdifulle skoger i disse åstraktene (aksen Nordmarka-Romerriksåsene-Toten), scorer det lavt på edafiske parametere som vegetasjonsvariasjon, treslagsvariasjon og rikhet. Dette da det her ikke finnes rik berggrunn og aksene er en del av det sentrale og humide granskogsbeltet som strekker seg fra opp til Lillehammer.

Samlet oppsummeres det med at Råbjørn er et temmelig stort område med klare skogvernkvaliteter beliggende strategisk mellom to eksisterende reservater i en regional uvanlig lang og viktig naturskogs korridor. Med overnevnte begrunnelse, vurderes det at Råbjørn er et regionalt verneverdig (**) område.

Råbjørn har samlet en høy mangeloppfyllelse ved mangler av skogvern i Norge gjennom høy mangeloppfyllelse på to parametere og dessuten middels oppfyllelse på to andre.

Feltarbeid

Området ble registrert 26.8 og 30.9. 2019 av Rein Midteng (Asplan Viak) og Erlend Rolstad registrerte arealene nord for vannet Råbjørn 29.10.2019.

Tidspunkt og værrets betydning

Lokaliteten ble registrert under gode registreringsforhold, dvs. i oppholdsvær og med god sikt. Tidspunktetene var godt egnet for registrering av sopp, lav, karplanter og skogstruktur.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Lokaliteten inngår i arbeidet med frivillig vern av skog i regi av Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Viken og Norges Skogeierforbund.

Tidligere undersøkelser

Det var ingen artsfunn på Artskart før feltarbeidet startet opp. Området har en tung beliggenhet med lange avstander til folk, slik at området ser ut til å ha blitt minimalt besøkt av artsinteresserte. Mattismyra ble besøkt i 1980 av Kåre Hombles, Nannestad, og resulterte senere i avgrensning av en lokalt viktig naturtypelokalitet.

Beliggenhet

Lokaliteten ligger 484-576 meter over havet, sentralt nord i Romerriksåsene, i Nannestad kommune.

Naturgrunnlag

Topografi

Sør for Råbjørn er terrenget småkupert og bølgete, men til å være i nordre deler av Romerriksåsene, temmelig flatt og uten spesielt markerte åsrygger og høyder. Nord for Råbjørn hever Sortungshøgda seg opp mot nordvest og det finnes bratte lisider og småkløfter nedenfor denne. Det finnes et begrensa antall tjern, og langstrakte hovedsakelig sør-nord gående myrdrag. Deler av det middels store vannet Råbjørn ligger innenfor lokaliteten.

Geologi

Berggrunnen i området består i øst av alkaliefeltspatgranitt og nord for Råbjørn og rundt Stubbetjernet, består berggrunnen av biotittsyenitt. Løsmassene består av tynne morenemasser, og lokalt finnes humus.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk, vektasjonsone: mellomboreal 100% .

Lokaliteten ligger i mellomboreal sone, i svakt oseanisk seksjon.

Klima

Råbjørn har et fuktig lokalklima, jevnfør også funn av lavarten skrukkelav.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Blåbærgranskog er den klart dominerende vegetasjonstypen, men det finnes også stedvis småbregnegranskog og mindre partier med fattig gransumpskog. I kjerneområde 5 dominerer storbregnegranskog og det finnes lokalt der innslag av høgstaudearter. Gran er det dominerende treslaget. Stedvis i granskogene finnes spredt et begrensa antall gamle furutrær. Enkelte grunnlendte partier som på øyene i Råbjørn, i overganger mot myr og i kjerneområde 3, har dominans av røsslyng-blokkebær eller bærlyng- barblendingsskog hvor furu er dominerende eller viktig treslag. Innslaget av bjørk er lavt i hele området. Dette skyldes at skogen nå generelt er for gammel og mørk for treslaget. I ungskogspartier finnes en god del bjørk. Nord for Råbjørn finnes et mindre bestand med osp, men det er mulig dette ligger utenfor tilbudt areal. I bratte steinete partier finnes et fåtall rogn, men det er ingen unge trær, og rekruttering av trær av rogn finnes ikke. Ingen krevende karplanter er funnet.

Skogstruktur og påvirkning

Naturlig forynget eldre skog i henholdsvis sen optimalfase og tidlig aldersfase dominerer. Dette er henholdsvis noe gammel og nokså gammel naturskog. Herskende trær i slik skog har oftest brysthøydiameter i intervallet 30-50 cm. I kjerneområdene finnes også en del trær i intervallet 60-70 cm, og et fåtall opptil 80 cm (78 cm som største målte tre). Flere steder er trærne nokså høyvokste. Med andre ord har granskogen potensial til å utvikle temmelig grove dimensjoner om den får utvikle seg fritt. I de to nordre kjerneområdene finnes grovvokst urskogsnær skog med store mengder dødved i alle nedbrytningsstadier, og Rolstad (pers. med.) uttaler at dette er en av de aller mest urskogsnære områdene han har sett i Marka. I de andre kjerneområdene med gran er innslaget av dødved lavere, og slikt domineres av middels og ferskt nedbrutte læger, med stedvis noe sterkt nedbrutte læger. I kjerneområde tre, er det for Romerriksåsene uvanlig gammel furuskog (egne erfaringer) med dominans av 200-400 år gamle trær med innslag av tydelig gamle trær antatt å være opp mot 500 gamle. Disse har grove vridde greiner og flate kroner, og i kjerneområdet er det et nokså høyt innslag av furugadd

i flere nedbrytningsstadier, og også sparsomt innslag av liggende død furuved. Største målte furu var 65 cm i brysthøydiameter.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Råbjørn. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Blåbærhaugen øst

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: A

Areal: 56,6daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt 26.8.2019 av Rein Midteng, Asplan Viak, i forbindelse med naturfaglige registreringer av et areal tilbudt for frivillig vern av skog hvor Miljødirektoratet var oppdragsgiver. Metodikk for beskrivelse og verdisetting følger DN-håndbok 13, versjon 2014. Røddlistekategorier for arter følger rødlista i fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter et areal med eldre skog i tilknytning til den markert kolle. Avgrensningen er noe usikker da kun nordre deler ble besøkt. Avgrensningen følger i stor grad avgrensning av en nøkkelbiotop.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av gammel granskog, utforming gammel høyereliggende granskog. Blåbærgranskog er dominerende vegetasjonstype. Tresjiktet er dominert av gran, men det er også innslag av litt bjørk. Ingen krevende karplanter er funnet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen har historisk vært plukkhogd, men ifølge flybilder, virker det ikke å ha vært hogst etter flybilder ifra 1963. Det finnes ikke tekniske inngrep eller flatehogd skog innenfor lokaliteten. Skogen i nordhellinga er nokså grovvokst og nokså gammel, hvor herskende dimensjoner er 40-50 (60) cm i brysthøydiameter. Det er en del liggende dødved i flere nedbrytningsstadier, men klart mest ferskt og middels nedbrutt.

Artsmangfold: Lokaliteten har kvaliteter for artsmangfoldet som er knyttet til eldre naturskog av gran. Så langt er det dokumentert med funn av gubbeskjegg (NT) og lappkjuke (EN). Særlig er funn av lappkjuke interessant. Funnet bekrefter nordre deler av Romerriksåsene som et nasjonalt kjerneområde for arten. Det er et temmelig stort potensial for funn av flere interessante arter, og lite sopp på registreringstidspunktet sammen med at kun nordhellingen ble besøkt, er årsaker til så langt få artsfunn.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger innenfor et større sammenhengende område med eldre barskog.

Verdivurdering: Lokaliteten er vurdert som svært viktig (A), da dette er et nokså stort område dominert av produktiv gammel naturskog med funn av en sterkt truet art. Lokaliteten gis middels vekt på størrelse og habitatkvalitet/skogtilstand, og påvirkning. Den gis høy vekt på artsmangfold grunnet funn av én EN-art og klart potensial for funn av flere interessante arter.

Skjøtsel og hensyn: For å best mulig kunne ta vare på eksisterende naturverdier, samt å øke de, så må lokaliteten forvaltes urørt uten hogst og tekniske inngrep. Det er ikke skjøtelsbetinga verdier i lokaliteten.

2 Råbjørndalen nord

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: B

Areal: 8,8daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt 26.8.2019 av Rein Midteng, Asplan Viak, i forbindelse med naturfaglige registreringer av et areal tilbudt for frivillig vern av skog hvor Miljødirektoratet var oppdragsgiver. Metodikk for beskrivelse og verdisetting følger DN-håndbok 13, versjon 2014. Røddlistekategorier for arter følger rødlista i fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter et mindre areal med eldre skog i en forsenkning. Lokaliteten grenser i vest og øst mot flatehogd skog, og mot nord og sør mot eldre mindre grovvokst skog med mindre dødved.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av gammel granskog, utforming gammel høyereliggende granskog. Blåbærgranskog er dominerende vegetasjonstype. Tresjiktet er dominert av gran, men det er også innslag av litt bjørk. Ingen krevende karplanter er funnet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammel grovvokst skog finnes. Flere av trærne er svært høyreiste og grove, og største målte tre var 77 cm i brysthøydiameter og med en del liggende dødved i flere nedbrytningsstadier, men mest ferskt og middels nedbrutt.

Artsmangfold: Lokaliteten har kvaliteter for artsmangfoldet som er knyttet til eldre naturskog av gran. Så langt er det dokumentert med funn av svartsonkjuke (NT) og den noe svake indikatorarten hyllekjuke.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger innenfor et større sammenhengende område med eldre barskog.

Verdivurdering: Lokaliteten er vurdert som viktig (B), da dette er et lite område dominert av produktiv gammel grovvokst naturskog. Lokaliteten gis middels vekt på skogtilstand/habitatkvalitet og påvirkning og lav vekt på størrelse og artsmangfold.

Skjøtsel og hensyn: For å best mulig kunne ta vare på eksisterende naturverdier, samt å øke de, så må lokaliteten forvaltes urørt uten hogst og tekniske inngrep. Det er ikke skjøtelsbetinga verdier i lokaliteten.

3 Åtteårsputten sør for

Naturtype: Gammel furuskog - Gammel høyereliggende furuskog
BMVERDI: B

Areal: 70daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt 26.8.2019 av Rein Midteng, Asplan Viak, i forbindelse med naturfaglige registreringer av et areal tilbudt for frivillig vern av skog hvor Miljødirektoratet var oppdragsgiver. Metodikk for beskrivelse og verdisetting følger DN-håndbok 13, versjon 2014. Røddlistekategorier for arter følger rødlista i fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter et større areal med eldre furu-barblandingsskog i tilknytning til flere myrer. Lokaliteten grenser i sør mot yngre skog og ellers mot eldre grandominert skog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av gammel furuskog, utforming gammel høyereliggende furuskog. Røsslyng-blokkebærfurusog og blåbærgranskog er dominerende vegetasjonstype. Tresjiktet er kanskje dominert av gran, men det er også nokså mye furu og litt bjørk. Ingen krevende karplanter er funnet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammel skog finnes. Det er spredt til konsentrert innslag av biologisk gamle furuer som er anslått å være 200-400 år gamle. Flere har grove vridde greiner og flate kroner. Største målte furu var 65 cm i brysthøydiameter. Det er til Romerriksåsene, et uvanlig høyt innslag av furugadd, og det finnes gadd i flere nedbrytningsstadier, noe som tyder på kontinuitet i slikt. Det er også litt fåtallig spredt liggende dødved av furu, også enkelte grove. De fleste av disse er grodd over av lyng.

Artsmangfold: Lokaliteten har kvaliteter for arts mangfoldet som er knyttet til biologisk gammel naturskog av, særlig av furu. Blanknål (NT) som vokser på gammel furugadd, ble funnet, og dette var det første funnet i Nannestad.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger innenfor et større sammenhengende område med eldre barskog.

Verdivurdering: Lokaliteten er vurdert som viktig (B), da dette er et temmelig stort område dominert av biologisk gammel furuskog som er blant de aller eldste som er kjent på Romerriksåsene. Lokaliteten gis middels vekt på størrelse, skogtilstand/habitatkvalitet, og høy vekt på påvirkning. Det gis lav vekt på arts mangfold.

Skjøtsel og hensyn: For å best mulig kunne ta vare på eksisterende naturverdier, samt å øke de, så må lokaliteten i utgangspunktet forvaltes urørt uten hogst og tekniske inngrep. Svake markbranner som ikke brenner opp den døde veden anses som positivt.

4 Sortungshøgda

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: A

Areal: 45,2daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt 29.10.2019 av Erlend Rolstad i forbindelse med befarings av mulig biologisk interessant skog. Beskrivelsen er gjort av Rein Midteng, Asplan Viak basert på informasjon ifra Rolstad, og i forbindelse med rapportering av et areal tilbudt for frivillig vern av skog hvor Miljødirektoratet var oppdragsgiver. Metodikk for beskrivelse og verdisetting følger DN-håndbok 13, versjon 2014. Rødlistekategorier for arter følger rødlista i fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter et bratt sørvendt søkk med eldre skog i Sortungshøgda's østhelling. en forskening. Det finnes flere bratte høye bergvegger i området og blokkmark. Lokaliteten grenser mot yngre kulturskog, men i øst grenser den mot annen eldre naturskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av gammel granskog, utforming gammel høyereliggende granskog. Blåbærgranskog er mest sannsynlig dominerende vegetasjonstype. Tresjiktet er dominert av gran, men det er også innslag av litt bjørk. Karplantefloraen er ikke undersøkt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gammel flersjiktet naturskog av gran finnes. Det er spredt noe liggende dødved.

Arts mangfold: Lokaliteten har kvaliteter for arts mangfoldet som er knyttet til eldre naturskog av gran. Så langt er det dokumentert med funn av huldrestry (EN) på ei gran, og spredt med gubbeskjegg (NT) og sprikeskjegg (NT), samt ei granlåg hvor rynkeskinn (NT) vokste. I følge Rolstad (pers.medd.) er det potensial for trådrag (VU) på den østvendte bergveggen.

Verdivurdering: Lokaliteten er vurdert som svært viktig (B), da dette er et middels stort område dominert av biologisk gammel grovvokst naturskog. Lokaliteten gis høy vekt på skogtilstand/habitatkvalitet, arts mangfold og påvirkning og middels vekt på størrelse. Positivt for verdisettingen er også umiddelbar nærhet til nærliggende lokalitet i øst.

Skjøtsel og hensyn: For å best mulig kunne ta vare på eksisterende naturverdier, samt å øke de, så må lokaliteten forvaltes urørt uten hogst og tekniske inngrep. Det er ikke skjøtelsbetinga verdier i lokaliteten.

5 Breidsortungen

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: A

Areal: 78,6daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt 29.10.2019 av Erlend Rolstad i forbindelse med befarings av mulig biologisk interessant skog. Beskrivelsen er gjort av Rein Midteng, Asplan Viak basert på informasjon ifra Rolstad, og i forbindelse med rapportering av et areal tilbudt for frivillig vern av skog hvor Miljødirektoratet var oppdragsgiver. Metodikk for beskrivelse og verdisetting følger DN-håndbok 13, versjon 2014. Rødlistekategorier for arter følger rødlista i fra 2015.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter et areal med urskogs nær skog i den bratte nordvendte lia i Sortungshøgda. Areal sør for Breidsortungen er også inkludert. Lokaliteten grenser mot yngre kulturskog, men i sør grenser den mot annen eldre naturskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av gammel granskog, utforming gammel høyereliggende granskog. Storbregnegranskog med lokale innslag av høgstauder er dominerende vegetasjonstype. Tresjiktet er dominert av gran, men det er også innslag av litt bjørk. Karplantefloraen er ikke undersøkt.

Bruk, tilstand og påvirkning: Urskogs nær granskogen finnes. I følge Rolstad (pers.medd.) er dette en av de mest urskogs nære granskogene han har sett i Marka. Det er store mengder liggende dødved i alle nedbrytningsstadier. Skogen er temmelig grovvokst og produktiv.

Arts mangfold: Lokaliteten har kvaliteter for arts mangfoldet som er knyttet til eldre naturskog av gran. Så langt er det dokumentert med funn av rynkeskinn (NT), svartonekjuke (NT), rosenkjuke (NT) og bra med gubbeskjegg (NT) og sprikeskjegg (NT). Det ble i tillegg funnet et råttent eksemplar av kjøttkjuke, eventuelt lappkjuke (EN). Sent registreringstidspunkt medførte trolig at andre interessante arter ikke ble funnet.

Verdivurdering: Lokaliteten er vurdert som svært viktig (A), da dette er et stort område dominert av urskogs nær grovvokst granskog med store mengder dødved i alle nedbrytningsstadier. Lokaliteten gis høy vekt på skogtilstand/habitatkvalitet, påvirkning og middels vekt på arts mangfold (kjent) og og middels vekt på størrelse. Nærmere undersøkelser vil kunne øke verdien til høy på arts mangfold og sett i sammenheng med tilgrensende lokalitet, bør trolig lokaliteten også gis høy vekt på størrelse.

Skjøtsel og hensyn: For å best mulig kunne ta vare på eksisterende naturverdier, samt å øke de, så må lokaliteten forvaltes urørt uten hogst og tekniske inngrep. Det er ikke skjøtelsbetinga verdier i lokaliteten.

Arts mangfold

Området har spredte forekomster av nær trua (NT) vedboende sopp og lav som gubbeskjegg, sprikeskjegg, svartonekjuke, rynkeskinn og rosenkjuke samt signalarten duftskinn. Det er også gjort funn av trua arter. De sterkt trua (EN) artene lappkjuke og huldrestry ble begge funnet ett sted, og det er et nokså stort potensial for at lappkjuke også kan finnes i den urskogs nære skogen i KO 4 og 5, men det var lite sopp å se på registreringstidspunktet (Rolstad pers. med.). Et usikkert

funn av arten ble gjort i KO 5. Rosenkjuke som i fuktige områder i Romerriksåsen er knyttet til urskogsær skog (egne erfaringer), ble funnet i KO 5. Blanknål (NT) ble funnet på furugadd i KO 3. Dette var første funn i Nannestad kommune. Skrukkelav som først og fremst er en regnskogslav, men som finnes fåtallig i gammel fuktig skog på Østlandet, ble funnet på ei gran. Den er på Romerriksåsene eller kun kjent i fra Skotjernfjellet NR og Rundkollen NR.

Tabell: Artsfunn i Råbjørn. Kolonnen Totalt antall av art summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen Funnet i kjerneområde henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Lav	Alectoria sarmentosa	gubbeskjegg	NT	1	1
	Bryoria nadvornikiana	sprikeskjegg	NT	1	4 ₁
	Calicium denigratum	blanknål	NT	1	3 ₁
	Platismatia norvegica	skrukkelav		1	1
Sopper	Amylocystis lapponica	lappkjuke	EN	1	1 ₁
	Cystostereum murrayi	duftskinn		2	2
	Phellinus nigrolimitatus	svartsonekjuke	NT	2	5 ₂
	Phlebia centrifuga	rynkeskinn	NT	3	4 ₁ 5 ₂

Avgrensing og arrondering

Området vurderes i all hovedsak å være godt avgrenset da det utgjør en sammenhengende enhet med i hovedsak biologisk verdifull skog. Det finnes biologisk verdifull skog i Skardvika som også med fordel også kunne ha blitt inkludert. Sør for Råbjørn utgjør gammelskogen én sammenhengende enhet, selv om enheten stedvis er smal. Her er det inkludert en del restaureringsareal i form av ungskog og hogstflater som ligger mellom gammelskogen. Da kvalitetene på gammelskogen er såpass stor, vurderes det at det er faglig riktig å inkludere slik ungskog. Det er arrondert ut ungskog som kan utelukkes uten at dette går på bekostning av funksjonen som buffer mot eldre skog. Det er svært viktig at det alternative arealet i sørøst inkluderes. Både for at gammelskogsandelen her er minst like høy som i resten av tilbudsarealet, men også for at den utgjør en svært viktig korridor mellom Rudskampen naturreservat og verneforslaget Råbjørn. Under verdisetting utdypes dette nærmere. For arealene nord for Råbjørn, har historiske flybilder sammen med kjerneområder vært viktig ved vurdering av arrondering og verdisetting. Areal med naturskog består av arealer i tilknytning til Puttemyra-Elgputten, ett bestand øst for Trytetjern og areal i tilknytning til Sortungshøgda. Og kanskje mindre arealer i nordøst, umiddelbart nord for Råbjørn. Resten av arealet har vært utsatt for flatehogst mellom om lag 1950 og fram til i nyere tid. Verdiene i kjerneområdene i Sortungshøgda er svært store. Om disse arealene skal kunne sikres i et naturreservat, og som en del av et sammenhengende areal med skogen sør for Råbjørn, må det inkluderes kulturskog i hogstklasse III.

Vurdering og verdisetting

Råbjørn er et middels stort område beliggende sentralt og nord i Romerriksåsene, i Nannestad kommune. Det er avgrenset fem kjerneområder, tre på sørsiden og to på nordsiden av vannet Råbjørn. Ett av disse er gammel furuskog, de andre gammel granskog. Området har spredte forekomster av utvalget av nær trua (NT) vedboende sopp og lav tilknyttet mellomboreal granskog, men trua arter finnes også, om enn sparsomt. Området har i kraft av nokså stort areal også verdier for gammelskogstilnyttede fuglearter.

Området har følgende fire spesielle kvaliteter:

1. Urskogs nær skog i nord. Lengst nord finnes uvanlig lite påvirkede granskog i kjerneområde 5, til dels også i KO 4. Ifølge Erlend Rolstad som har besøkt området, er dette en av de minst påvirkede partiene i hele Osloområdet, og hogstspor ble i deler av kjerneområdet ikke sett. Skogen er også temmelig produktiv. Partiet ligger lengst nord på eiendommen. Trær som ev. er blitt hogd må ha blitt hogd og fraktet ut vinterstid da det grunnet «feil» høydeforskjell mellom vannene Breidsortungen og Smalsortungen ikke har vært mulig å fløte tømmer sørover gjennom egen eiendom. Stubber etter vinterhogde trær vil i ettertid kunne ses lenger enn trær hogd sommerstid grunnet høyere stubber ved vinterhogst. Urskog og potensiell urskog i mellomboreal sone finnes oftest innerst ved eiendomsskille mellom de større eiendommene i Nordmarka-Hadeland-Nannestad-Hurdal og særlig hvor fløtingsforholdene har vært «feil» for uttransport over egen eiendom (som feks i Hestekveet i Skotjernfjell NR og Sandbotnlia i Gullenhaugen NR). Uansett om det finnes urskog eller ei her, representerer partiet "i det minste" urskogs nær skog.

2. Området ligger i en kjernerregion for gammel fuktig granskog, det såkalte lappkjuke-elementet (Hofton, T.H.H. 2013). Dette elementet er fuktig, fattig til intermediaær, urskogs nær mellomboreal granskog som karakteriseres av en middels artsrik vedoppfuga, med lappkjuke som karakterarten. Elementet er i Norge best utviklet i Nordmarka-Romerriksåsen-søndre deler av Gran kommune. I Råbjørn ble lappkjuke (EN) funnet sør for Råbjørn-vannet. I det urskogs nære kjerneområdet nord for vannet, var det lite sopp å se på registreringstidspunktet (Rolstad pers. medd.), men strukturmessig er det potensial for lappkjuke og strukturmessig også storporet flammekjuke (CR). Sistnevnte art er for øvrig funnet noen kilometer lenger nord og vest i Skotjernfjellet-Snellingsrøysene NR og Styggdalen NR.

3. Området er en del av en større økologisk korridor med gammel naturskog. Denne lange korridoren er temmelig unik med beliggenhet i de mellomboreale åstraktene på det sentrale Østlandet. Denne går i fra Århanemyra NR i Nittedal og til Styggdalen NR i Lunner/Nannestad i nord, og med en vestlig utstrekning mot Tullebrennhaugen (tilbudt til vern, Midteng in prepp) og Rinilhaugen NR. Råbjørn er en avgjørende brikke som binder Rudskampen NR økologisk sett sammen med korridoren med kobling til Skotjernfjellet-Snellingsrøysene NR. Til sammen utgjør Råbjørn, Tullebrennhaugen og de åtte eksisterende reservatene ett av de største naturskogsområde-kompleksene på det sentrale Østlandet nedenfor fjellskogen.

4. Det avgrensede kjerneområdet med gammel furuskog har i regional sammenheng uvanlig gammel furuskog med både stående dødved i flere nedbrytningsstadier og også noe liggende dødved i tillegg til mange biologisk gamle trær. I et fåtall andre skogreservat på Romerriksåsene finnes også eldre furuskog (som i Snellingen), men i praksis er furuskogene der uten eller med mindre dødved. Som eksempel på furukvalitetene her, ble det funnet blanknål (NT) på furugadd, og arten er ellers i Romerriksåsene kun funnet i fra Skotjernfjellet NR.

Lokaliteten scorer gjennomgående middels på verdiparametere et område vurderes etter. Som i praksis alle andre verdifulle skoger i disse åstraktene (aksen Nordmarka-Romerriksåsene-Toten), scorer det lavt på edafiske parametere som vegetasjonsvariasjon, treslagsvariasjon og rikhet. Dette da det her ikke finnes rik berggrunn og aksene er en del av det sentrale og humide granskogsbeltet som strekker seg fra opp til Lillehammer. Disse bør tillegges liten vekt ved verdisetting av skog i denne regionen. Lokaliteten scorer klart bedre på strukturelle kvaliteter.

Samlet oppsummeres det med at Råbjørn er et temmelig stort område med klare skogvernkvalliteter beliggende strategisk mellom to eksisterende reservater i en regional uvanlig lang og viktig naturskogs-korridor. Med denne bakgrunn, vurderes det at Råbjørn er et regionalt verneverdig (**) område.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Råbjørn. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edel-løvtrær	Tre-slagsfordeling	Topo-grafisk-variasjon	Vegetasjons-variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Blåbærrauken øst	***	**	***	**	*	—	*	***	*	*	**	-	—	***
2 Råbjørndalen nord	***	**	**	**	*	—	*	**	*	*	*	-	—	*
3 Åtteårsputten sør for	***	**	**	**	0	—	*	**	*	*	*	-	—	**
4 Sortungshøgda	***	***	**	**	*	—	*	**	*	*	***	-	—	***
5 Breidsortungen	***	***	***	***	*	—	*	**	**	*	**	-	—	***
Samlet vurdering	**	**	**	**	*	—	*	*	*	*	**	**	**	**

Mangeloppfyllelse

Av mangler i skogvernet (Framstad m.fl. 2016) oppfyller området:

Mangelnaturtyper: Av fylkesvise mangelnaturtypene for Oslo/Akershus, heter det «I tillegg bør det prioriteres forekomster av rik og gammel barskog som ofte finnes i mosaikk med mange av typene nevnt over. Fylkene har totalt kartlagt 22 km² naturtyper av gammel gran- og furuskog med A- og B- verdi over 10 daa. Slike områder bør prioriteres, særlig der de kan kombineres i større verneområder.» Generelle mangler: Generelle mangler omhandler egenskaper i hele det verneverdige arealet. Lavlandsskog er areal i sørboreal til nemoral sone. Høybonitetsskog er skog på høy eller svært høy bonitet. Råbjørn ligger i mellomboreal sone og har dominans av skog på middels bonitet, og dekker ikke disse manglene. Når det gjelder den generelle mangelen biologisk gammel skog, er dette skog eldre enn 120 år på middels bonitet av gran. Ved sjekk mot Nibio sine alderskart, er det tydelig at disse ikke viser korrekt alder da urskogs-nær skog vises som 86 år og ungskog som 110 år. Kravet for middels oppfyllelse av gammel skog i mellomboreal sone er 100-1000 dekar, og over 1000 dekar for høy oppfyllelse. Basert på erfaring med hva som er biologisk gammel skog, vurderes det at for Råbjørn så gis det middels mangeloppfyllelse av biologisk gammel skog med over 180 dekar kjerneområdeareal og også visse andre partier med skog som er eldre enn 120 år.

Restaurering og utviklingspotensial: Restaurering og utviklingspotensial er skog som har lavere naturverdier i dag men som får større verdier gjennom tiltak eller naturlige utviklingsprosesser. Dette vurderes for areal der mangelnaturtyper i forringet tilstand forekommer og tiltak eller naturlige prosesser over tid kreves for å gjenskape typespesifikke naturkvaliteter. For areal med mangelnaturtyper som på kort tid eller med hjelp av enkle tiltak vil huse typespesifikke naturkvaliteter, gis temaet høy verdi. Hvis det kreves større tiltak eller lenger tid gis temaet lav eller middels verdi. For Råbjørn gis dette middels oppfyllelse da det finnes en del eldre skog som innen rimelig tid vil utvikle en del dødved og gamle trær som medfører at slikt areal kan få B-verdi som kjerneområder.

Storområder: Storområder er en del av de generelle manglene i skogvernet, men behandles her separat i fra de andre generelle manglene behandlet over. Denne mangelen gjelder "Store sammenhengende skogområder eller arealer som kan bidra til å skape større grad av økologisk sammenheng mellom eksisterende områder med vernet skog." Når det gjelder

storområder, har dette i nord, - og mellomboreal sone innslagspunkt på over 10 km². Det sies i rettleidingen for vurderingen av punktet at "Her må man ta hensyn til eventuelle tilgrensende verneområder." Råbjørn oppfyller ikke alene mangelen med 2235 dekar. Men når man tar hensyn til de tilgrensende verneområdene Rudskampen på 1202 dekar 100 meter øst for Råbjørn og Skotjernfjellet-Snellingsrøysene NR (10656 dekar) som ligger 760 m vest for Råbjørn, utgjør disse et storområde større enn 10 km². Råbjørn vil derfor i høy grad bidra til å skape større grad av økologisk sammenheng mellom eksisterende verneområder. Skogvernevalueringen viser til reservat-cluster som modell der hvor det finnes tilgrensende reservat som bidrar til økologisk sammenheng. Det vurderes at Råbjørn gis høy mangeloppfyllelse for storområder da det sammen med to tilgrensende reservat har et areal over 10 km² og da det i stor grad bidrar til å skape økologisk sammenheng mellom eksisterende reservat.

Råbjørn har samlet høy mangeloppfyllelse ved mangler av skogvern i Norge gjennom høy mangeloppfyllelse på to parametere og dessuten middels oppfyllelse på to andre.

Vurdering av mangeloppfyllelse for ulike vernemålsetninger for lokalitet Råbjørn.

Mangelnaturtyper: Høy mangeloppfyllelse

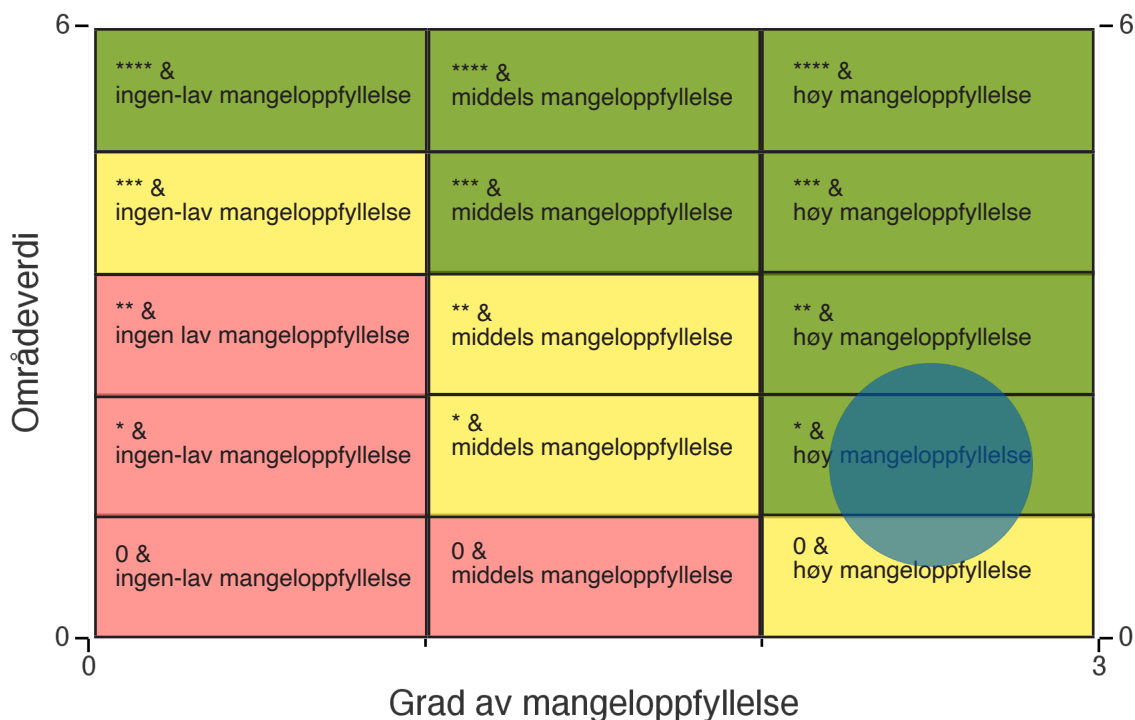
Generelle mangler (lavlandsskog, høybonitets skog og biologisk gammel skog): Middels mangeloppfyllelse

Restaurering- og utviklingspotensial: Middels mangeloppfyllelse

Storområdekvaliteter: Høy mangeloppfyllelse

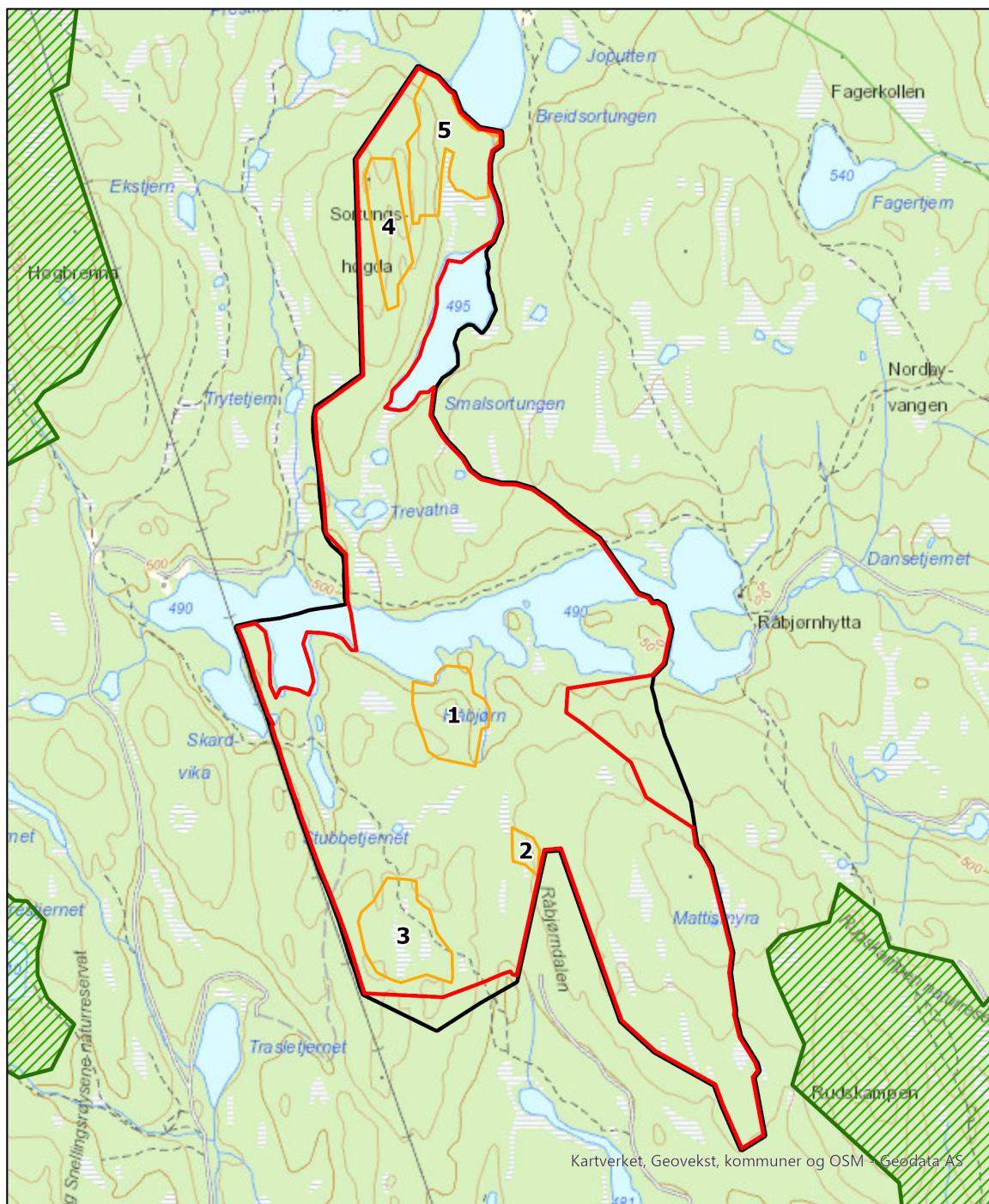
Samlet mangeloppfyllelse: Høy mangeloppfyllelse

Figur: Blå sirkel angir området Råbjørn sin områdeverdi (loddrett akse) og grad av mangeloppfyllelse (vannrett akse). Fargene i figuren angir en faglig totalvurdering av områdets egnethet for vern. Figuren viser kartlagte naturverdier og mangler ved skogvernet i henhold til Framstad et al. 2017 i sammenheng. Typiske utslag kan være at områder som i dag har lav naturverdi, men som raskt kan utvikle egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, bør vurderes som kandidat for vern hvis mulig. Tilsvarende kan områder som har middels og høy naturverdi, men få egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, settes på vent fordi det da allerede er vernet mange slike områder i en regionen. Ligger den blå sirkelen helt eller delvis over grønne felter er det meget gode faglige grunner for å undersøke mulighetene for vern av området. Ligger den blå sirkelen over gule felter bør områdets egnethet vurderes nærmere. Ligger den blå sirkelen over røde felter bør vern ut fra naturfaglige grunner ikke vurderes."

Referanser

Hofton, T. 2013. Storporet flammekjuka (*Pycnoporellus alboluteus*) i Norge - statusoppdatering 2013. - BioFokus-rapport 2013-38, 75 s.

Råbjørn

Akershus fylke

- Verneverdig område (2235 daa)
- Kjerneområde
- Rødlistet naturtype
- Område for vurdering (2459 daa)
- Tidligere registreringer
- Eksisterende verneområder

Kartgrunnlag: Kartverket, Geovekst
 Produsert 27.04.2020
 ETRS-89, sonebelte 32

0 95 190 380 570 m

Gasplan viak

Kartverket, Geovekst, kommuner og OSM - Geodata AS

Bilder fra området Råbjørn

Sortungshøgda og åstraktene øst for denne ses i bakgrunnen. I forgrunnen skogen nordvest for Stubbetjernet. Foto: Rein Midteng

Lappkjuke (EN) ble funnet i KO 1. Foto: Rein Midteng

Utsikt fra kulle 535 m.o.h. mot grove furuer like øst for KO 3. Foto: Rein Midteng

KO 5 har urskogs nær skog med store mengder dødved i alle nedbrytningsstadier. Foto: Erlend Rolstad